

Az első száz év

KÖNYVKRITIKA - AZ ÉS KÖNYVE - LXIV. évfolyam, 24. szám, 2020. június 12.

Az ÉS könyve júniusban - Trianon 100. - 1. kötet: Vérző Magyarország. Magyar írók Magyarország területéért. Szerkesztette Kosztolányi Dezső. Osiris Kiadó/Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2020, 288 oldal - 2-3. kötet: Emlékező Magyarország. Szerkesztette Gyurgyák János. Osiris Kiadó, Budapest, 2020, 504 és 590 oldal, összesen 9980 Ft

Gyurgyák János többet tett annál, mint hogy „elsiratta régi országunkat”. Az utószóban kiváló összefoglalást készített a tragédia okairól, s nem csak feltette az elkerülhetőség kérdését, de fájdalmasan meggyőző választ is adott rá. Majd arra kereste a választ, mit tehetnek a határokon inneni és túli magyarok. Ha hazánk XX. századi történelmét tanítanám, minden diákkal elolvastatnám ezt a harminc-egynéhány oldalt.

Kosztolányi Dezső 1920-ban (a szerkesztő szavaival élve) „olyan politikai-ideológiai csoportokat terelt össze (nyugatosok, ó- és reformkonzervatívok, jobboldaliak, radikális fajvédők), akik az ezt megelőző két évtizedben igen csúnya dolgokat mondtak, írtak egymásról, melyeket jobb, ha itt nem idézünk.” Mégis megengedték írásaik publikálását, mert úgy érezhették, olyan közös ügyet szolgálnak vele, amelynek érdekében félre kell tenniük partikuláris nézeteltéréseiket. Szomorú, hogy száz év múlva erre már nem volt lehetőség.